

השובר את האומנין פרק ששי בבא מציעא ע"א.

עין משפט
נר מצוה

(א) לקמן קט'; (ב) לעיל
ע"א, (ג) ע"ב, (ד) ע"ג
שכר, (ה) ע"ד, (ו) ע"ה
(ז) ע"ו, (ח) ע"ז, (ט) ע"ח

תורה אור השלם
1 והארץ לא תמכר
לצמחת בי לי הארץ כי
גרם ותושבים אתם
עמדי: ויקרא כה כג

לרכוש שאני. שמה תפול תחתיו בגשר או שתשליכנו בלחת הפחתים:
ואין לו עליו. אין לשובר על המשכיר: אלא פרעומה. שהשכיר לו
חמור כחוש: דשכיר למיגר. מולא חמור אחר כאן לשכור: אם
יש בדמים. של נבילה: ליקח. זו חמור כל שהוא: יקח. וישלים

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

דברי ר"ש בן אלעזר שהיה ר"ש בן אלעזר
אומר אם בדרך הילוכה נישלה אומר לו הרי
שלך לפניך ואם לא חייב להעמיד לו חמור
ומי מצית מוקמת לה כר"ש בן אלעזר והא
קתני רישא השובר את החמור והבריקה או
שנשתתה אומר לו הרי שלך לפניך ואילו
ר"ש בן אלעזר אמר השובר את החמור
לרכוב עליה והבריקה או שנשתתה חייב
להעמיד לו חמור אמר רבה בר רב הונא
לרכוב עליה שאני אמר רב פפא יוכלי וזוכית
כלרכוב עליה דמי אמר רבה בר רב הונא
אמר רב יהושבר את החמור לרכוב עליה
ומתה לו בחצי הדרך נותן לו שכרו של חצי
הדרך ואין לו עליו אלא תרעומת היכי דמי
אי דשכיח לאגורי תרעומת מאי עבדתיה
אי דלא שכיח לאגורי אגרא בעי למיתב ליה
לעולם דלא שכיח לאגורי ומשום דאמר ליה
אילו בעית למיתי עד הכא לאו אגרא בעית
למיתב היכי דמי אי דא"ל חמור סתם יהא
חייב להעמיד לו חמור אחר אי דא"ל חמור
זה האם יש בדמיה ליקח יקח לא צריכא
בשאין בדמיה ליקח אם יש בדמיה לשובר
ישכור רב לטעמיה דאמר רב לא מכלינן
קרנא דאתמר השובר את החמור ומתה לו
בחצי הדרך אמר רב אם יש בדמיה ליקח
יקח לשכור אל ישכור ושמואל אמר יאף
לשכור ישכור במאי קמיפילגי רב סבר לא
מכלינן קרנא ושמואל סבר מכלינן קרנא
מיתבי ^ויבש האילן או נקצץ שניהם אסורין
בו כיצד יעשה ילקח בו קרקע והוא אוכל
פירות והא הכא כיון דבי מטי יובל קא הדרא
ארעא למרה וקא כליא קרנא הכא במאי
עסקינן דזבין ליה לשיתין שנין דאמר רב
חסדא אמר רב קטינא מנין למוכר שדהו
לששים שנה ושאניה חוזרת ביובל שנאמר
והארץ לא תמכר לצמיתות מי שאין שם
יובל נצמחת יש שם יובל אינה נצמחת וצתה
זו שאע"פ שאין שם יובל אינה נצמחת סוף
סוף לבי ממו שיתין שנין קא הדרא ארעא
למרה וקא כליא קרנא אלא הכא במאי
עסקינן בזמן שאין היובל נהוג ה"נ מסתברא
דאי סלקא דעתך בזמן שהיובל נהוג ומכלינן
קרנא נצמחיה לציבי ונשקליה אי משום הא
נימא

דרכו דהא שיעבד לו חמור זה ותנן
במתניתין מתה חייב להעמיד לו חמור
אחר. ומשני בשאין דמיה ליקח:
ופרכינן ואם יש בדמיה לשכור. ימכור
שוכר זה את הנבילה בשכר הוא שם
וישכור חמור לעצמו דהא שיעבד לו
חמור זה ותנן במתני' מתה חייב
להעמיד לו חמור אחר: לא מכלינן
קרנא. וכי תנן במתני' חייב להעמיד
לו חמור [אחר] היכא דמתה בעודה
בזית הבועלים דמוסף ולוקח חמור
ולא כליא קרנא אבל למוכרה ולהוציא
הדמים לשכור אחרת לא: יבש האילן.
מי שמישכן אילן לחצירו כי הני
משכנתא דסורא דכתיב במשלם שניא
אילין תיפוק ארעא דא בלא כסף לעיל
(ד' טו): שניהם אסורין זו. לזקק
עליה ולשרוף דאי שריף ליה ליה
כליא קרנא דמלוה ואי שריף ליה מלוה
כליא קרנא דלוה: הדרא ארעא.
דשדה זו שהן לוקחין דמיה העצים
ושמא יפגע יובל בזהו שני המשכנתא
וקא כליא קרנא דלוה: שאניה חוזרת
ביוכל. אלא ימתין עד ששים ותחזור
לו: והא"ל לא תמכר לנמיתות. כאן
פירש לך טעמו של מצות יובל. אלא
אין היובל מוציא אלא קרקע שאם
לא היתה מצות יובל היתה נלמחת:
ה"ל אלא הכא צמחי עסקינן בזמן
שאין היובל נהוג. דלא כליא קרנא:
נילנחיה לציבי. אי לא למכליא קרנא
חייש ל"ל ליקח זו קרקע יצקע
המלוה את העצים וישרפם: וימתין
דשלוה ליה ימי משכנתא. שנים שהיה
האילן ממושכן לו יכלו לפני היובל
לרבע או חמש שנים ואותן שנים
יאלל ליה את הפירות קודם שתשוב
לבעלים ולעולם מכלינן קרנא: אם
נתן. את השכר ואפילו כולו: לא יטול.
דמפרש לקמן ^והחובע ידו על
המתחבאת: אם נתן לא יטול. במתניה.
והלא טענת החובע צריא וחזקה
מטענת הנתבע דאמר ליה הב לי הדיא
ספינתא גופא דהא אמרת לי ספינה
זו ואנא מיימנא כאן חמרא ואוליך
למקום שהנחת דהא אלא י"ן סתם
אמרי וכיון דבעל היין יכול להשלים
תנאו חייב הספן להעמיד לו ספינה:
נימא

לא קשיא זמנין דשלמו שני משכנתא מקמי יובל אי נמי דמטו ליה זוזי ופריק
לה ארבע וחמש שנין מקמי יובל ת"ר השובר את הספינה וטבעה לה בחצי
הדרך ר' נתן אומר האם נתן לא יטול ואם לא נתן לא יתן היכי דמי אילימא
בספינה זו ויין סתם אם נתן אמאי לא יטול ^ונימא ליה הב לי ספינתא דאנא
מיימנא חמרא אלא בספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יתן
נימא

א"ל עד הכא בעית למיתי לאו אגרא בעית למיתב. תימה
דהשתא מיהא דלאו עד הכא בעי למיתי למה יתן לו שכר
ו"ל דהא דקאמר לעולם דלא שכיח לאגורי היינו לפי אותן דמים
^והשכיר מזה אבל צטפי פורתא ימלא ^ולהשכיר והרי נהנה במה שבא
עד כאן לכך נותן לו חצי שכרו ואין
כריך לפחות המשכיר משכרו מה שזה
נותן עתה יותר מעט מכאן ואילך
כיון דהוא אנוס א"ל כגון שיוכל למכור
סחורתו במקום שמת החמור וירוח
זה יש קוחרים הרבה שאין מביאין
סחורתן אלא עד כאן לכך יתן חצי
שכרו: ואם יש בדמיה לשכור
ישכור רב לטעמיה. ר"מ לשנויי
דלין דמיה לשכור אלא רוב פעמים
יש בדמיה לשכור והאמת משני ליה
והא דאמר בסוף פרק השואל (לקמן
דף קא). אי דאמר בית זה ונפל אודא
לה ולא אמר אם יש בדמיה לרבי
ליקח יקח ולשמואל אפילו לשכור
ישכור דהתם אין הבית עומד לימכר
אלא להסוף עליו ולחזור ולבנותו
כמתחילה וכיון דא"ל בית זה ונפל
אין למוכרו וגם לא קבל עליו להסוף
יציאה דבנין בית זה אלא בית זה כמו
שהוא השכיר לו לדור זו כל זמן שיוכל
וכי נפל אודא אבל חמור שמת אין
עומד אלא למכרו בדמים ולכך יש
דמיה ליקח יקח לשכור יסכור:
והא הכא דבי מטי יובל. ולצריכא
גופא א"ש אע"פ דהשתא נמי
דליקח הקרקע קרי כליא קרנא
מ"מ נפקא מינה ללוה דלא לילח
לציבי דזמנין דשלמי ימי משכנתא
מקמי דלימטיה יובל או איתרמי ליה
זוזי ופריק ואכיל תרתי או תלת שנין
קמי יובל אבל לרבי דאמר לא מכליא
ליה קרנא קשה ליה דמ"מ כליא
קרנא כיון שלבסוף לא תשאר הקרקע
ביד הלוה: **במוכר שדהו אם**
שנה. קס"ד כיון דלזמן ארוך כ"כ
מכר לו לא חשיב כליא קרנא:
א"ל ימא ביין סתם ובספינה זו
אם נתן אמאי לא יטול
י"מא ליה הב לי ספינתא ואנא מיימנא
חמרא. לא מיבעיא אם לא נתן שלא
יתן דקדמי אלא אפילו אם נתן כבר
יחזור ויטול כיון שזה יכול להביא
יין והמשכיר אינו יכול להביא ספינה
זו שהתנה ולא דמי להא דאמר לעיל
אילו עד הכא בעית למיתי כו' דהתם
מהני ליה שיוכל בקל ^ולהשכיר מכאן
עד מקום שירצה או למכור שם
סחורה כדפרישית לעיל אבל הכא לא
שיך למימר הכי שהיין נטבע ומה
ימכור אבל אין לפרש דהכי פריך
אמאי לא יטול שכר חצי הדרך שלא
הלך עדיין אבל שכר חצי הדרך שכר
הלך ניחא ליה שלא יטול דא"כ הא
דקמי א"ל לא נתן לא יתן דמשמע
שלא יתן כלל אפילו שכר חצי
הדרך ה"ל לאקשויי אמאי לא יתן כלל:

א"ל בספינה סתם ויין זה אם לא נתן אמאי לא יתן ^ונימא ליה הב לי ספינתא ואנא מיימנא חמרא
יטול אלא אפילו לא נתן יש לו לתת כל השכירות שהרי קנה המשכיר כל השכירות במשיכת השוכר את הספינה כיון שזמון
המשכיר לקיים תנאו או אפילו בלא משיכה כיון שמשכיר יכול לקיים תנאו ושוכר אינו יכול לקיים א"כ מולו גרם והוא כחור זו ויתן
לו מחצי הדרך שלא הלך כפועל בטל וקשה דאמאי יתן לו כלל מחצי הדרך שלא הלך אפילו כפועל בטל כיון שאירעו אונס הא
אמרין לעיל (דף עו). היכא דהשוכר אנוס דאחא מיטרא דא"ל להשקותה דהוי פסידא דפועלים ומשמע לעיל דכל אונס שאירע לבדו"ב
שלא היה לו לידע יותר מן הפועלים הוי פסידא דפועלים והכא נמי על כרחך פריך שיתן אפילו שכר חצי הדרך שלא הלך מדניחא
ליה הא דקמי א"ל לא יטול דמשמע אם נתן כל שכרו לא יטול כלל ותיקן ריב"ז דלעיל שהפועלים לא אצדו כלום רק שנתבטלו
אין נותן להם כלום אבל הכא שהמשכיר הפסיד ספינתו כפועל בטל מיהא אית ליה כיון שזמון לקיים תנאו:

בד א ב מ"י פ"ה מהל'
שכירות ה"א ועי'
בהשנות ובמ"מ סמוג עשין
פט טו"ש"ע ח"מ ס' ש'
סעיף א:
ב"ה ג מ"י שם הלכה ב'
ועיין בהשנות
ובמניין משנה טו"ש"ע שם
סעיף ב:
ב"ד ד מ"י שם טו"ש"ע שם
סעיף א:
ב"ה ה ו מ"י שם טור
ושו"ע שם סעיף ב:
ב"ה ז מ"י פ"ה מהל'
שמעיה ויובל הלכה
ב סמוג לאוין ערה:
ב"ה ח מ"י פ"ה מהל'
שכירות הלכה ג
סמוג עשין פט טו"ש"ע ח"מ
ס' ש"א סעיף ד:
ב ט מ"י שם טו"ש"ע סעיף
ב: